

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu, Katedra Anatomii i Antropologii, Gdańsk
Jędrzej Śniadecki Academy of Physical Education and Sport,
Department of Anatomy and Anthropology, Gdansk

JANUSZ JERZEMOWSKI, ANNA ORKWISZEWSKA

Family situation of boys and their physical activity

Sytuacja rodzinna chłopców a ich aktywność ruchowa

Zdrowie uznawane jest powszechnie za największą wartość człowieka, stąd troska o jego zachowanie powinna być wpisana w naszą codzienność. Prozdrowotne nawyki i świadomość zdrowego stylu życia należy kształtować już od dziecięcych lat. Jedną z form zachowań zdrowotnych jest aktywność ruchowa. Wpływa ona nie tylko modyfikując na przebieg rozwoju biologicznego osobnika, ale kształtuje także nawyki zdrowotne i wychowawcze. Mimo, że powszechnie doceniany jest korzystny wpływ aktywności ruchowej na stan zdrowia osobnika, to w ostatnich latach nastąpiło znaczne ograniczenie ruchu. Dotyczy to nie tylko osób dorosłych, ale także i dzieci. Na udział w aktywności ruchowej wpływa wiele czynników. Uwarunkowania te mają podłoże zarówno społeczno – ekonomiczne, kulturowe, rodzinne jak i też dużą rolę odgrywają indywidualne predyspozycje osobnika.

Celem pracy jest określenie, w jakim stopniu udział w aktywności ruchowej jest uwarunkowany niektórymi czynnikami środowiska rodzinnego.

MATERIAŁ I METODY

Materiał jest fragmentem badań przekrojowych dzieci i młodzieży z Gdyni, które przeprowadzono w latach 1999 - 2002. Analizą objęto 477 chłopców w wieku 10-15 lat. Materiał podzielona na dwie grupy. Jedną grupę stanowiło 205 chłopców uczęszczających na dodatkowe zajęcia sportowe prowadzone w ramach UKS, drugą zaś 272 chłopców nie objętych zorganizowaną formą aktywności ruchowej. Z czynników rodzicielskich uwzględniono palenie tytoniu, zaś ze społeczno – ekonomicznych warunki mieszkaniowe i ekonomiczne oraz dietę rodziny.

Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego wykorzystując kwestionariusz ankiety anonimowej. Posłużono się powszechnie znanymi kategoriami zmiennych społeczno- ekonomicznych. W wyodrębnionych grupach oszacowano procentowy udział uwzględnionych czynników.

WYNIKI

Strukturę częstości aktywności ruchowej w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia tabela 1. Wynika z niej, że zainteresowanie uprawianiem wybranej dyscypliny sportowej w ramach dodatkowych, zorganizowanych zajęć sportowych w wieku 10-15 lat wśród chłopców nie jest duże. Ponad 50% badanych nie uczestniczy w takiej formie aktywności ruchowej. Wyjątek stanowi grupa dwunastolatków, gdzie trenuje 51% badanych.

Tabela 1. Częstość aktywności ruchowej chłopców

Wiek/lata	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
10	15	35	28	65
11	36	38	58	62

12	42	51	40	49
13	52	44	67	56
14	35	41	50	59
15	25	46	29	54
Ogółem	205	43	272	57

Analizę częstości aktywności ruchowej w zależności od statusu społeczno-ekonomicznego przedstawiają tabele 2-6. Wynika z nich, że chłopcy trenujący częściej pochodzą z rodzin jedno- i dwudziennych, mają lepsze warunki ekonomiczne i mieszkaniowe. Większy jest też, w tej grupie udział procentowy rodziców ze średnim wykształceniem. Przy czym czynnikiem, który najsilniej warunkuje aktywność ruchową jest sytuacja materialna rodzin. Natomiast częstość palenia papierosów przez rodziców badanych chłopców w obu grupach układa się na zbliżonym poziomie.

Tabela 2. Częstość aktywności ruchowej chłopców w zależności od liczby dzieci w rodzinie

Liczba dzieci w rodzinie	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
Jedno dziecko	34	17	39	14
Dwoje dzieci	125	61	156	57
Troje dzieci	34	17	54	20
Czworo i więcej	11	5	23	89
Ogółem	204	100	272	100

Tabela 3. Częstość aktywności ruchowej chłopców w zależności od warunków mieszkaniowych

Warunki mieszkaniowe	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
x-1	59	31	80	31
1,1-2,0	113	58	143	55
2,1-x	21	11	35	14
Ogółem	193	100	258	100

Tabela 4. Częstość aktywności ruchowej chłopców w zależności od sytuacji ekonomicznej

Warunki ekonomiczne	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
Dobre	110	54	120	45
Średnie	62	30	92	35
Zadawalające	32	16	53	20
Ogółem	204	100	265	100

Tabela 5. Częstość aktywności ruchowej chłopców w zależności od wykształcenia rodziców

Wykształcenie rodziców	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
Wyższe-wyższe	36	28	42	28
Średnie-średnie	64	50	62	41
Zaw. - zaw.	29	22	47	31
Ogółem	129	100	151	100

Tabela 6. Częstość aktywności ruchowej chłopców w zależności od palenia papierosów przez rodziców

Palenie papierosów	Trenujących		Nietrenujących	
	N	%	N	%
Tak	103	51	147	54
Nie	99	49	125	46
Ogółem	202	100	272	100

WNIOSEK

Mimo, że jednym z głównych celów nowoczesnej strategii zdrowia publicznego jest zwiększenie aktywności fizycznej (Drabik 1977, Dryga i wsp. 1977), udział badanych chłopców w zajęciach sportowych nie jest wysoki. Niska aktywność ruchowa dzieci i młodzieży w wieku szkolnym może rzutować w przyszłości na ograniczenie u nich potrzeby ruchu, a w konsekwencji na stan zdrowia.

STRESZCZENIE

Prozdrowotne nawyki i świadomość zdrowego stylu życia należy kształtować już od dziecięcych. Jedną z form zachowań zdrowotnych jest aktywność ruchowa. Wpływa ona nie tylko modyfikująco na przebieg rozwoju biologicznego osobnika, ale kształtuje także nawyki zdrowotne i wychowawcze. Mimo, że powszechnie doceniany jest korzystny wpływ aktywności ruchowej na stan zdrowia osobnika, to w ostatnich latach nastąpiło znaczne ograniczenie ruchu. Dotyczy to nie tylko osób dorosłych, ale także i dzieci. Na udział w aktywności ruchowej wpływa wiele czynników. Uwarunkowania te mają złożone podłoże.

Celem pracy jest określenie w jakim stopniu udział w aktywności ruchowej jest uwarunkowany niektórymi czynnikami środowiska rodzinnego.

Materiał jest fragmentem badań przekrojowych dzieci i młodzieży z Gdyni, które przeprowadzono w latach 1999 - 2002. Analizą objęto 477 chłopców w wieku 10-15 lat. Z czynników rodzicielskich uwzględniono palenie tytoniu, zaś ze społeczno – ekonomicznych warunki mieszkaniowe i ekonomiczne oraz dietę rodziny.

Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego wykorzystując kwestionariusz ankiety anonimowej. Posłużono się powszechnie znanymi kategoriami zmiennych społeczno- ekonomicznych. W wyodrębnionych grupach oszacowano procentowy udział uwzględnionych czynników.

ABSTRACT

Pro-health habits and awareness of a healthy life style must be created from early childhood. Physical activity is a form of a health behaviour that not only modifies a biological development of an individual but also creates health and educational habits. Although an advantageous influence of physical activity onto health is commonly valued, a considerable limitation of this activity has been observed recently. It relates not only to adults but children as well. Many factors affect the participation in physical activity such as socioeconomic factors, cultural, family as well as individual predispositions of an individual.

The purpose of the study is to determine to what extent a participation in physical activity is conditioned by some of family environment factors.

The material is a part of cross-sectional investigations carried out on children and young people from Gdynia from the years 1999 -2002. The analysis covered 477 boys of 10-15 years of age. Smoking (family determinant), accommodation and living conditions (socioeconomic determinants) and number of children in a family were considered.

A diagnostic survey based on an anonymous questionnaire was applied. Socioeconomic variables were used. In singled out groups the percentage share of the considered factors was estimated.